Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
JULIANE KOKOTT
19 päivänä maaliskuuta 2015 [1]

Asia C-398/13 P

Inuit Tapiriit Kanatami ym.
vastaan

Euroopan komissio ym.

Muutoksenhaku — Asetus (EU) N:o 737/2010 — Asetus (EY) N:o 1007/2009 — Hyljetuotteiden kauppa — Kielto saattaa markkinoille Euroopan unionissa — Poikkeus inuiittiyhteisöjen hyväksi — Oikean oikeusperustan valinta — Yleinen sisämarkkinoiden yhdenmukaistamistoimivalta (EY 95 artikla) — Perusoikeudet — Kansainvälinen oikeus — Yhdistyneiden kansakuntien julistus alkuperäiskansojen oikeuksista

I **Johdanto**

1. Oliko sallittua, että unionin lainsäätäjä perusteli hyljetuotteiden unionin sisämarkkinoille saattamiskiellon jatkamista vuonna 2009 EY 95 artiklalla (nykyisellä SEUT 114 artiklalla)? Tämä on pääasiallinen kysymys, jota unionin tuomioistuin tarkastelee käsiteltävässä asiassa.

2. EY 95 artiklan tulkintaan ja soveltamiseen liittyvien oikeudellisten kysymysten suurta arkaluonteisuutta unionin ja jäsenvaltioiden välisen toimivallan jaon kannalta ei tarvitse erityisesti korostaa. [2] Yleisen sisämarkkinoiden yhdenmukaistamistoimivallan ulottuvuuden lisäksi käsiteltävässä asiassa nousevat esiin myös unionin perusoikeuksiin liittyvät ongelmat. Lisäksi on tutkittava, mitä vaikutuksia Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksen julistuksella on Euroopan unionissa.

3. Inuit Tapiriit Kanatami Kanadan inuiittien [3] edunvalvojana ja useat muut asianosaiset – erityisesti hyljetuotteiden valmistajat tai kauppiaat – esittävät nyt nämä kysymykset unionin tuomioistuimille toisen kerran. Sen jälkeen kun niiden Euroopan parlamentin ja neuvoston perusasetusta [4] koskeva suora kanne kaatui kanneoikeuden puuttumiseen, [5] niiden riitautuksen kohteena on nyt Euroopan komission täytäntöönpanoasetus, [6] ja ne väittävät liitännäisesti (SEUT 277 artiklan nojalla), että perusasetus on lainvastainen.

1 — Alkuperäinen kieli: saksa.

2 — Muitakin SEUT 114 artiklaa koskevia riita-asioita on vireillä, nimittäin asiat C-358/14 (Puola v. parlamentti ja neuvosto), C-477/14 (Pillbox 38) ja C-547/14 (Philip Morris ym.).

3 — Inuiitit ovat alkuperäiskansa, joka elää pääasiassa arktisilla ja subarktisilla alueilla Kanadan keski- ja koillisosissa, Alaskassa, Grönlannissa ja osassa Venäjää. Puhekielessä ajoittain käytettävä käsite eskimo(t) kuvaa inuiittien lisäksi myös muita arktisia kansanryhmiä.

4 — Hyljetuotteiden kaupasta 16.9.2009 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1007/2009 (EUVL L 286, s. 36).

5 — Määräys Inuit Tapiriit Kanatami ym. v. parlamentti ja neuvosto (T-18/10, EU:T:2011:419), joka vahvistettiin tuomiossa Inuit Tapiriit Kanatami ym. v. parlamentti ja neuvosto (C-583/11 P, EU:C:2013:625).

6 — Yksityiskohtaisista säännöistä hyljetuotteiden kaupasta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1007/2009 täytäntöönpanemiseksi 10.8.2010 annettu komission asetus (EU) N:o 737/2010 (EUVL L 216, s. 1).

4. Inuit Tapiriit Kanatamin ja muiden valittajien vaatimukset eivät tälläkään kertaa menestyneet ensimmäisessä oikeusasteessa. Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi 25.4.2013 antamallaan tuomiolla[7] niiden kumoamiskanteen perusteettomana. Nyt ne jatkavat muutoksenhakua tämän valituksen avulla.

II **Merkitykselliset säädöstekstit**

A *Unionin oikeuden säännökset*

5. Unionin oikeuden säännökset hyljetuotteiden saattamisesta Euroopan unionin sisämarkkinoille löytyvät osittain Euroopan parlamentin ja Euroopan unionin neuvoston vuonna 2009 antamasta perusasetuksesta (asetus N:o 1007/2009), osittain vuonna 2010 annetusta komission täytäntöönpanoasetuksesta (asetus N:o 737/2010). Käsiteltävä asia koskee muodollisesti täytäntöönpanoasetusta, mutta sisällöllisesti esitetään ainoastaan perusasetuksen laillisuutta koskevia väitteitä.

1. Perusasetus (asetus N:o 1007/2009)

6. Asetuksen N:o 1007/2009 kohde määritetään sen 1 artiklassa seuraavasti:

”Tässä asetuksessa vahvistetaan yhdenmukaiset säännöt hyljetuotteiden saattamisesta markkinoille.”

7. Asetuksen N:o 1007/2009 3 artiklan mukaan hyljetuotteiden markkinoille saattamiseen sovelletaan seuraavia edellytyksiä:

”1. Hyljetuotteiden saattaminen markkinoille on sallittua ainoastaan silloin, kun hyljetuotteet ovat peräisin inuiittiyhteisöjen ja muiden alkuperäisyhteisöjen toimeentulonsa edistämiseksi harjoittamasta perinteisestä hylkeenpyynnistä. Näitä edellytyksiä sovelletaan tuontituotteiden osalta maahantuontihetkellä tai -paikassa.

2. Poiketen 1 kohdasta:

a) hyljetuotteiden tuonti on sallittua myös silloin, kun se on luonteeltaan satunnaista ja kun siinä on kyse ainoastaan matkailijoiden tai heidän perheidensä henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitetuista tavaroista. Tavaroiden luonteen ja määrän on oltava sellainen, ettei tavaroita voida katsoa tuotavan kaupallisiin tarkoituksiin;

b) myös sellaisten hyljetuotteiden markkinoille saattaminen on sallittua, jotka on saatu sellaisen pyynnin sivutuotteena, jota säännellään kansallisessa lainsäädännössä ja joka suoritetaan ainoastaan merellisten luonnonvarojen kestävän hallinnoinnin vuoksi. Tällainen markkinoille saattaminen on sallittua ainoastaan, jos se on voittoa tavoittelematonta. Hyljetuotteiden luonteen ja määrän on oltava sellainen, ettei tuotteita voida katsoa saatettavan markkinoille kaupallisiin tarkoituksiin.

Tämän kohdan soveltaminen ei saa vaarantaa tämän asetuksen tavoitteen saavuttamista.

3. Komissio laatii – – hallintomenettelyn mukaisesti tekniset ohjeet, joihin sisältyy suuntaa-antava luettelo yhdistetyn nimikkeistön koodeista, jotka voivat kattaa tämän artiklan mukaiset hyljetuotteet.

7 — Tuomio Inuit Tapiriit Kanatami ym. v. komissio (T-526/10, EU:T:2013:215), jäljempänä valituksenalainen tuomio.

4. Tämän artiklan täytäntöönpanemiseksi toteutettavat toimenpiteet, joiden tarkoituksena on muuttaa tämän asetuksen muita kuin keskeisiä osia täydentämällä sitä, hyväksytään – – valvonnan käsittävää sääntelymenettelyä noudattaen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän artiklan 3 kohdan soveltamista.”

8. Asetuksen N:o 1007/2009 2 artiklan 4 kohdan määritelmän mukaan käsitteellä ”inuiitti” tarkoitetaan lisäksi seuraavaa:

”inuiittien asuinalueilla eli arktisilla ja subarktisilla alueilla, joilla inuiiteilla on tai on perinteisesti ollut alkuperäiskansan oikeudet ja edut, eläviä alkuperäiskansan jäseniä, jotka inuiitit tunnustavat kansaansa kuuluviksi ja joihin luetaan seuraavat ryhmät: Alaskan inuiitit (Iñupiat) ja jupikit, Kanadan inuiitit (Inuvialuit), Grönlannin inuiitit (Kalaallit) ja Venäjän jupikit”.

9. Lisäksi on syytä viitata asetuksen N:o 1007/2009 johdanto-osan 14 perustelukappaleeseen:

”Hylkeitä toimeentulonsa varmistamiseksi metsästävien inuiittiyhteisöjen taloudellisille ja sosiaalisille perusoikeuksille ei saisi aiheutua haitallisia vaikutuksia. Hylkeenpyynti on erottamaton osa inuiittiyhteiskunnan jäsenten kulttuuria ja identiteettiä ja on sellaisena tunnustettu alkuperäiskansojen oikeuksia koskevassa Yhdistyneiden kansakuntien julistuksessa. Sen vuoksi inuiittiyhteisöjen ja muiden alkuperäisyhteisöjen toimeentulonsa edistämiseksi harjoittamasta perinteisestä hylkeenpyynnistä peräisin olevien hyljetuotteiden saattaminen markkinoille olisi sallittava.”

2. Täytäntöönpanoasetus (asetus N:o 737/2010)

10. Komissio antoi 10.8.2010 asetuksen N:o 1007/2009 3 artiklan 4 kohdan nojalla hyljetuotteiden kauppaa koskevia täytäntöönpanosäännöksiä asetuksella (EU) N:o 737/2010 (jäljempänä myös täytäntöönpanoasetus).

11. Asetuksen N:o 737/2010 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tässä asetuksessa vahvistetaan yksityiskohtaiset säännöt hyljetuotteiden markkinoille saattamisesta asetuksen (EY) N:o 1007/2009 3 artiklan mukaisesti.”

12. Asetuksen N:o 737/2010 3 artiklassa säädetään, mitä edellytyksiä on täytettävä, jotta inuiittiyhteisön tai muiden alkuperäisyhteisöjen pyytämistä hylkeistä saatuja hyljetuotteita saa saattaa markkinoille.

13. Asetuksen N:o 737/2010 4 artiklassa säädetään, millä edellytyksillä matkustajien tai heidän perheidensä henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitettuja hyljetuotteita saa tuoda.

14. Asetuksen N:o 737/2010 5 artiklassa säädetään siitä, millä edellytyksillä merellisten luonnonvarojen hallinnoinnin tarkoituksessa pyydettyjä hyljetuotteita saa saattaa markkinoille.

B *Yhdistyneiden kansakuntien päätöslauselmat*

15. Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokous julisti juhlallisesti ”Yhdistyneiden kansakuntien julistuksen alkuperäiskansojen oikeuksista” päätöslauselmassa 61/295, jonka 107. yleiskokous hyväksyi 13.9.2007.

16. Julistuksen 19 artikla kuuluu seuraavasti:

”Valtiot neuvottelevat vilpittömässä mielessä ja toimivat yhteistyössä kyseisten alkuperäiskansojen kanssa näiden omien edustuselinten kautta saadakseen niiden vapaan ja tietoon perustuvan ennakkosuostumuksen ennen kuin valtiot hyväksyvät ja panevat täytäntöön lainsäädännöllisiä tai hallinnollisia toimia, jotka voivat vaikuttaa alkuperäiskansoihin.”

17. Johdanto-osan viimeisestä perustelukappaleesta käy ilmi, että Yhdistyneiden kansakuntien julistus annettiin ”alkuperäiskansojen oikeuksista tavoitetasoksi, jolle on pyrittävä kumppanuuden ja keskinäisen kunnioituksen hengessä”. [8]

III **Asian käsittely unionin tuomioistuimessa**

18. Inuit Tapiriit Kanatami ja muut valittajat (jäljempänä myös valittajat) tekivät käsiteltävän valituksen 8.7.2013. Ne vaativat, että unionin tuomioistuin

— kumoaa valituksenalaisen tuomion, toteaa asetuksen N:o 1007/2009 lainvastaiseksi, toteaa SEUT 277 artiklan nojalla, ettei asetusta sovelleta, ja kumoaa asetuksen N:o 737/2010 SEUT 263 artiklan nojalla, mikäli unionin tuomioistuin katsoo, että riidanalaisesta asetuksesta nostetun kumoamiskanteen ratkaisemista koskevat edellytykset ovat täyttyneet

— toissijaisesti kumoaa valituksenalaisen tuomion ja palauttaa asian unionin yleiseen tuomioistuimeen

— velvoittaa Euroopan komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

19. Komissio vaatii, että unionin tuomioistuin

— hylkää valituksen ja

— velvoittaa valittajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut yhteisvastuullisesti.

20. Parlamentti, joka tuki komissiota ensimmäisessä oikeusasteessa väliintulijana, pyytää puolestaan, että unionin tuomioistuin

— hylkää valituksen ja

— velvoittaa valittajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

21. Neuvosto, joka myös tuki komissiota väliintulijana jo ensimmäisessä oikeusasteessa, pyytää, että unionin tuomioistuin

— hylkää valituksen kokonaan ja

— velvoittaa valittajat korvaamaan neuvoston oikeudenkäyntikulut.

22. Unionin tuomioistuin käsitteli asiaa kirjallisesti ja 9.2.2015 suullisesti.

8 — Englanti: ”as a standard of achievement to be pursued in a spirit of partnership and mutual respect”; ranska: ”qui constitue un idéal à atteindre dans un esprit de partenariat et de respect mutuel”; espanja: ”como ideal común que debe perseguirse en un espíritu de solidaridad y respeto mutuo”.

IV **Arviointi**

23. Inuit Tapiriit Kanatami ja muut valittajat eivät käsittele valituksessaan enää kaikkia niitä aiheita, jotka olivat ensimmäisessä oikeusasteessa oikeudenkäynnin kohteena. Juridinen keskustelu rajoittuu muutoksenhakumenettelyssä pikemminkin enää vain muutamaan valittuun ongelmaan, jotka kaikki koskevat perusasetuksen lainmukaisuutta.[9] Niissä on kyse oikeudellisesta virheestä, jonka tuomioistuin valittajien mielestä teki, kun se hylkäsi Inuit Tapiriit Kanatamin ja muiden valittajien perusasetuksen lainvastaisuutta koskevan liitännäisen väitteen (SEUT 277 artikla). Ennen kuin käsittelen näitä aineellisoikeudellisia väitteitä,[10] on syytä esittää lyhyt alkuhuomautus, joka koskee ensimmäisessä oikeusasteessa esitetyn kumoamiskanteen tutkittavaksi ottamista.

A *Ensimmäisessä oikeusasteessa nostetun kumoamiskanteen tutkittavaksi ottamista koskeva alkuhuomautus*

24. Unionin yleinen tuomioistuin ei neuvoston ensimmäisen oikeusasteen oikeudenkäynnissä esittämistä huomautuksista huolimatta merkille pantavasti tutkinut tarkemmin Inuit Tapiriit Kanatamin ja muiden valittajien kanneoikeutta ja siirtyi heti kanteen perusteltavuuden käsittelyyn.[11]

25. Tämä seikka ei kuitenkaan lähtökohtaisesti estä unionin tuomioistuinta varmistumasta muutoksenhakuvaiheessa viran puolesta siitä, että Inuit Tapiriit Kanatamilla ja muilla valittajilla oli SEUT 263 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitettu kanneoikeus.[12]

26. Toisin kuin Inuit Tapiriit Kanatamin ja muiden valittajien ensimmäiseksi käynnistämässä menettelyssä, joka koski suoraan perusasetusta,[13] tässä oikeudenkäynnissä, jonka kohteena on täytäntöönpanoasetus, ei tule esiin kanneoikeuteen liittyviä perustavia tutkittavaksi ottamista koskevia ongelmia. Voidaan nimittäin väittää, että komission täytäntöönpanoasetus koskee suoraan ainakin niitä valittajia, jotka itse markkinoivat hyljetuotteita ja myyvät niitä unionin sisämarkkinoilla, eikä se edellytä heitä koskevia muita täytäntöönpanotoimenpiteitä. Näin ollen heillä voidaan katsoa SEUT 263 artiklan neljännen kohdan kolmannen vaihtoehdon[14] mukaisesti olevan kanneoikeus. Oikeuskäytännön mukaan tämä on riittävä peruste sille, että ensimmäisessä oikeusasteessa esitetty kumoamiskanne, jonka kaikki valittajat nostivat yhdessä,[15] otetaan kokonaisuudessaan tutkittavaksi.

B *EY 95 artiklan valinta perusasetuksen oikeusperustaksi (ensimmäinen valitusperuste)*

27. Inuit Tapiriit Kanatamin ja muiden valittajien ensimmäisen valitusperusteen mukaan unionin yleinen tuomioistuin teki kaksi EY 95 artiklaa koskevaa oikeudellista virhettä. Valittajat eivät kyseenalaista kyseisen määräyksen yleistä sopivuutta tiettyjen tuotteiden markkinoille saattamisen laajan kiellon oikeusperustaksi. Ne tyytyvät nostamaan esiin kaksi tiukasti rajattua menettelyn kohteeseen liittyvää ongelmaa: ensinnäkin on kyse siitä lainsäädäntömenettelyn ajankohdasta, jolloin EY 95 artiklan soveltamisedellytysten on täytyttävä, ja toiseksi sen kaupan määrän merkityksestä, jota asian pitää koskea, jotta EY 95 artiklan käyttö on perusteltua.

9 — Kanadan ja Norjan *Maailman kauppajärjestön riitojenratkaisu*elimessä Euroopan unionia vastaan aloittamat menettelyt (”EC – Seal Products”, DS 400 ja DS 401), joita koskeva loppuraportti ja suositukset hyväksyttiin 18.7.2014, koskivat muita kuin tässä muutoksenhakumenettelyssä valituksenalaisia kysymyksiä.

10 — Ks. tästä tämän ratkaisuehdotuksen 27–96 kohta.

11 — Unionin yleinen tuomioistuin perustaa tämän menettelytapansa unionin tuomioistuimen ajoittain soveltamaan, tuomion neuvosto v. Boehringer (C-23/00 P, EU:C:2002:118, 51 ja 52 kohta) ja tuomion Ranska v. komissio (C-233/02, EU:C:2004:173, 26 kohta) mukaiseen oikeuskäytäntöön.

12 — Tuomio Stadtwerke Schwäbisch Hall ym. v. komissio (C-176/06 P, EU:C:2007:730, 18 kohta).

13 — Ks. tästä edellä alaviite 5.

14 — Lissabonin sopimuksella luodussa SEUT 263 artiklan neljännen kohdan kolmannessa vaihtoehdossa annetaan luonnolliselle henkilölle ja oikeushenkilölle mahdollisuus nostaa kanne sääntelytoimesta, joka koskee häntä suoraan ja joka ei edellytä täytäntöönpanotoimenpiteitä.

15 — Tuomio CIRFS ym. v. komissio (C-313/90, EU:C:1993:111, 30 ja 31 kohta).

1. EY 95 artiklan soveltamisedellytysten arvioinnin kannalta merkityksellinen ajankohta (ensimmäisen valitusperusteen ensimmäinen osa)

28. Valittajat väittävät ensinnäkin valituksenalaisen tuomion 36–64 kohtaan vedoten, että unionin yleinen tuomioistuin ei ottanut lähtökohdaksi oikeaa ajankohtaa, kun se tutki, oliko perusasetuksen yhteydessä täytetty EY 95 artiklan edellytykset. Ne ovat sitä mieltä, ettei ratkaiseva ole perusasetuksen antamisajankohta vaan aiempi ajankohta eli ajankohta, jolloin komissio esitti ehdotuksensa mainituksi asetukseksi.

29. Tämä väite ei ole perusteltu.

30. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin toimen pätevyyttä on arvioitava aina toimen antamisajankohtana olemassa olleiden tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen perusteella.[16] Tämä pätee erityisesti myös sen kysymyksen yhteydessä, josta asianosaiset käsiteltävässä asiassa kiistelevät ja joka koskee sitä, olivatko erot kansallisten säännösten välillä riittävän suuret oikeuttamaan unionin lainsäätäjän toimet EY 95 artiklan nojalla.[17]

31. Muussa tapauksessa parlamentin ja neuvoston olisi huomattavasti vaikeampaa tehdä muutoksia komission ehdottamaan toimeen tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä (aiemmin yhteispäätösmenettely), esimerkiksi uusien tosiseikkojen ja oikeudellisten seikkojen ottamiseksi huomioon tai ratkaistavana olevia kysymyksiä, mukaan lukien oikeaa oikeusperustaa, koskevan, toisen lainsäätäjän eriävän poliittisen arvion ottamiseksi huomioon.

32. Valittajien esille ottama annetun toimivallan periaate (SEU 5 artiklan 2 kohdan ensimmäinen virke, luettuna yhdessä 1 kohdan ensimmäisen virkkeen kanssa, aiemmin EY 5 artiklan 1 kohta) tai EY 95 artiklan yhdenmukaistamistavoite eivät ole esteenä sille, että tuomioistuinvalvonnan lähtökohtana on aina kunkin toimen antamisajankohta.

33. On tosin totta, että komission pitäisi ylipäänsä antaa parlamentille ja neuvostolle ehdotuksia lainsäädäntötoimista ainoastaan silloin, kun on odotettavissa, että kaikki EY 95 artiklan käytön edellytykset, siis myös tarve unionin tason yhdenmukaistamistoimenpiteelle, ovat täyttyneet toimien todennäköisenä antamisajankohtana. Tämä seuraa komission institutionaalisesta vastuusta (SEU 17 artiklan 1 ja 2 kohta) sekä velvoitteesta vilpittömään yhteistyöhön unionin muiden toimielinten (SEU 13 artiklan 2 kohdan toinen virke) ja jäsenvaltioiden (SEU 4 artiklan 3 kohdan ensimmäinen alakohta) kanssa. Lainsäädäntötoimen tuomioistuinvalvonnan kohteena ei ole kuitenkaan ehdotuksen tehneen toimielimen toiminta vaan niiden toimielinten toiminta, jotka ovat antaneet lainsäädäntötoimen. Vastaavasti unionin yleisen tuomioistuimen lähtökohtana on oltava parlamentin ja neuvoston päätöksentekoajankohta eikä ajankohta, jolloin komissio on aloittanut lainsäädäntömenettelyn.

34. Valittajien pelko siitä, että komission ikään kuin summamutikassa tekemä ehdotus voisi – itsensä toteuttavan ennustuksen tavoin – ylipäänsä yllyttää antamaan erilaisia kansallisia lakeja, asetuksia tai hallinnollisia määräyksiä ja luoda siten viime kädessä edellytykset EY 95 artiklan käytölle, vaikuttaa minusta omituiselta. Paljon todennäköisempää on, että kansalliset lainsäätäjät pidättäytyvät antamasta kansallisia sääntöjä tietyistä asioista heti, kun komissio on tehnyt ehdotuksen unionin tason yhdenmukaistamistoimeksi.

16 — Tuomio Ranska v. komissio (15/76 ja 16/76, EU:C:1979:29, 7 kohta); tuomio Crispoltoni ym. (C-133/93, C-300/93 ja C-362/93, EU:C:1994:364, 43 kohta); tuomio IECC v. komissio (C-449/98 P, EU:C:2001:275, 87 kohta) ja tuomio Schaible (C-101/12, EU:C:2013:661, 50 kohta).

17 — Tuomio Arnold André (C-434/02, EU:C:2004:800, 38 kohta); tuomio Swedish Match (C-210/03, EU:C:2004:802, 37 kohta); tuomio Saksa v. parlamentti ja neuvosto (C-380/03, EU:C:2006:772, 46, 51 ja 55 kohta) ja tuomio Vodafone ym. (C-58/08, EU:C:2010:321, erityisesti 39 kohta).

35. Edellä esitetyn perusteella unionin yleinen tuomioistuin on siis menetellyt oikeudellisesti moitteettomasti, kun se perusti EY 95 artiklan käytön edellytysten tutkimisen perusasetuksen antamisajankohtaan eikä ottanut lähtökohdaksi komission ehdotuksen esittämisajankohtaa.

2. EY 95 artiklan käytön edellytykset

36. Toiseksi valittajat väittävät, etteivät EY 95 artiklan käytön edellytykset täyttyneet käsiteltävässä asiassa, otetaan perustaksi mikä ajankohta tahansa. Tätä kritiikkiä kuultiin jo ensimmäisen valitusperusteen ensimmäisessä osassa eräiden toisisijaisesti esitettyjen perustelujen muodossa, ja sama jatkuu sen toisessa osassa. Sen yhteydessä voidaan erottaa kaksi ongelmaryhmää: Olivatko kansallisten lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten väliset erot riittävän suuria, jotta unionin lainsäätäjän piti toimia (tästä seuraavaksi a kohdassa)? Ja oliko unionin sisäinen kauppa hyljetuotteilla riittävän merkittävää oikeuttamaan yhdenmukaistamistoimen (ks. jäljempänä b kohta)?

a) Kansallisten lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten väliset erot (ensimmäisen valitusperusteen ensimmäisen osan toissijaiset väitteet)

37. Valittajien näkemyksen mukaan hyljetuotteiden markkinoille saattamista koskevien kansallisten säännöstöjen väliset erot eivät olleet perusasetuksen antamisajankohtana – eivätkä myöskään aiemmin komission ehdotuksen antamisajankohtana – likimainkaan niin suuria, että olisi ollut syytä aloittaa EY 95 artiklan mukainen lainsäädäntömenettely.

38. Tämä käsitys ei vakuuta.

39. On totta, että EY 95 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuilla toimenpiteillä on tosiasiallisesti oltava tarkoituksena parantaa sisämarkkinoiden toteuttamista ja toimintaa koskevia edellytyksiä. [18]

40. Vaikka pelkästään sen toteaminen, että kansallisten säännöstöjen välillä on eroja ja että on olemassa perusvapauksien rajoitusten tai kilpailun vääristymien abstrakti vaara, ei riitä perustelemaan EY 95 artiklan valintaa oikeusperustaksi, unionin lainsäätäjä voi käyttää sitä muun muassa silloin, kun kansallisten säännöstöjen välillä on eroja ja nämä erot ovat omiaan rajoittamaan perusvapauksia ja näin ollen vaikuttamaan suoraan sisämarkkinoiden toimintaan [19] tai vääristämään tuntuvasti kilpailua. [20]

41. Perusasetus täyttää nämä vaatimukset.

42. Unionin yleisen tuomioistuimen tosiseikkoja koskevien päätelmien mukaan, [21] joista ei ole unionin tuomioistuimessa esitetty väitettä aineiston ottamisesta huomioon vääristyneellä tavalla, useat jäsenvaltiot olivat antaneet tai olivat antamassa tai tutkimassa lainsäädäntöä, jolla pyritään hyljetuotteiden valmistukseen liittyvän taloudellisen toiminnan rajoittamiseen tai kieltämiseen. Tarkemmin sanoen perusasetusta annettaessa eräät jäsenvaltiot olivat jo kieltäneet hyljetuotteiden markkinoille saattamisen ja toiset suunnittelivat vastaavien sääntöjen antamista, kun taas muissa jäsenvaltioissa kyseisten tuotteiden kauppaa ei ole rajoitettu, niin että unionin sisällä oli erilaisia kaupan edellytyksiä ja sisämarkkinat olivat vaarassa pirstaloitua.

18 — Tuomio British American Tobacco (Investments) ja Imperial Tobacco (C-491/01, EU:C:2002:741, 60 kohta); tuomio Yhdistynyt kuningaskunta v. parlamentti ja neuvosto (C-217/04, EU:C:2006:279) ja tuomio Vodafone ym. (C-58/08, EU:C:2010:321, 32 kohta).

19 — Tuomio Saksa v. parlamentti ja neuvosto (C-380/03, EU:C:2006:772, 37 kohta) ja tuomio Vodafone ym. (C-58/08, EU:C:2010:321, 32 kohta).

20 — Tuomio Saksa v. parlamentti ja neuvosto (C-376/98, EU:C:2000:544, 84 ja 106 kohta) ja tuomio Vodafone ym. (C-58/08, EU:C:2010:321, 32 kohta).

21 — Ks. erityisesti valituksenalaisen tuomion 36 kohta.

43. Näiden sovellettavien kansallisten säännöstöjen erojen vuoksi, joihin perusasetuksen johdanto-osan perustelukappaleissa usein viitataan,[22] unionin lainsäätäjällä oli syy toteuttaa unionin tason yhdenmukaistamistoimi. Tällaiset erot vaikuttavat kielteisesti hyljetuotteiden kauppaan unionin sisämarkkinoilla.[23] Kansallisten säännöstöjen erojen vuoksi oli lisäksi vaarana, että eurooppalaiset kuluttajat alkavat suhtautua epäluuloisesti jopa sellaisiin tuotteisiin, joita ei ole valmistettu hylkeistä mutta joita ei välttämättä pysty helposti erottamaan hylkeistä valmistetuista tavaroista.[24]

44. Inuit Tapiriit Kanatami ja muut valittajat arvostelevat kuitenkin sitä, että unionin yleinen tuomioistuin luotti tässä yhteydessä vain perusasetuksen johdanto-osan perustelukappaleiden hyvin epämääräisiin ja yleisiin väitteisiin. Lisäksi se sisällytti pohdintoihinsa perusteettomasti myös komission vasta oikeudenkäynnin aikana kirjallisesti esittämiä tietoja.

45. Tämäkään väite ei ole kuitenkaan perusteltu.

46. Ensinnäkin on huomautettava, että yleisesti sovellettavaksi tarkoitetun unionin toimen perustelulle ei aseteta samoja vaatimuksia kuin unionin toimielinten yksittäisiä tapauksia koskevien ratkaisujen perusteluille. Jos kyseessä on yleisesti sovellettavaksi tarkoitettu toimi, riittää, kun perusteluissa osoitetaan yhtäältä kokonaistilanne, joka johti toimen antamiseen, ja toisaalta ne yleiset tavoitteet, joihin toimella pyritään; perusteluista on ainoastaan käytävä pääosin ilmi toimielimen kullakin oikeudellisella toimella tavoittelema päämäärä.[25]

47. Toiseksi unionin toimielin voi vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan puolustautuessaan oikeudenkäynnin kuluessa vapaasti tarkentaa riidanalaisen toimensa perusteluja.[26] Täysin uusia perusteluja ei kuitenkaan saa esittää.[27] Mikään ei kuitenkaan estä unionin toimielimiä toimittamasta unionin yleiselle tuomioistuimelle laindääntötoimesta taustatietoja, joiden avulla tuomioistuin voi tutkia toimen johdanto-osassa mainittujen toimen antamisperusteiden pitävyyttä ja arvioida samalla paremmin sen lainmukaisuutta.

48. Käsiteltävässä asiassa tilanne on juuri tällainen. Komissio on ensimmäisessä oikeusasteessa kirjallisesti esittämiensä tietojen avulla ainoastaan selittänyt uusia perusteluja esittämättä, mitkä jäsenvaltiot milloinkin ovat kansallisessa lainsäädännössään antaneet hyljetuotteiden markkinoille saattamisen kieltoja tai harkitsevat sellaisia.

49. Unionin yleinen tuomioistuin on lisäksi todennut[28] oikeutetusti, ettei EY 95 artiklan sanamuodon ja tavoitteen perusteella voida katsoa, että siinä edellytetään niiden jäsenvaltioiden jotain vähimmäismäärää, joiden kansallisten säännösten on poikettava toisistaan, jotta unionin tasolla voidaan ryhtyä yhdenmukaistamistoimiin.

50. Toisin kuin Inuit Tapiriit Kanatami ja muut valittajat näyttävät uskovan, se seikka, että lainsäädäntömenettelyn alkamisajankohtana ainoastaan kaksi jäsenvaltiota[29] oli ottanut käyttöön hyljetuotteisiin kohdistuvat kansalliset kiellot, ei ollut EY 95 artiklan käytön esteenä.[30]

22 — Asetuksen N:o 1007/2009 johdanto-osan viides, kuudes ja seitsemäs perustelukappale.

23 — Asetuksen N:o 1007/2009 johdanto-osan kuudes perustelukappale.

24 — Asetuksen N:o 1007/2009 johdanto-osan seitsemäs ja kymmenes perustelukappale.

25 — Tuomio AJD Tuna (C-221/09, EU:C:2011:153, 59 kohta).

26 — Tuomio Stora Kopparbergs Bergslags v. komissio (C-286/98 P, EU:C:2000:630, 61 kohta); vastaavasti jo tuomio Präsident Ruhrkohlen-Verkaufsgesellschaft ym. v. korkea viranomainen (36/59–38/59 ja 40/59, EU:C:1960:36, erityisesti s. 926 ja 927) ja tuomio Picciolo v. parlamentti (111/83, EU:C:1984:200, 22 kohta).

27 — Tuomio Michel v. parlamentti (195/80, EU:C:1981:284, 22 kohta); tuomio Dansk Rørindustri ym. v. komissio (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ja C-213/02 P, EU:C:2005:408, 463 kohta); tuomio Elf Aquitaine v. komissio (C-521/09 P, EU:C:2011:620, 149 kohta) ja tuomio Alliance One International ja Standard Commercial Tobacco v. komissio (C-628/10 P ja C-14/11 P, EU:C:2012:479, 74 kohta).

28 — Valituksenalaisen tuomion 51 kohta.

29 — Belgia ja Alankomaat.

30 — Vastaavasti tuomio Arnold André (C-434/02, EU:C:2004:800, 38 kohta) ja tuomio Swedish Match (C-210/03, EU:C:2004:802, 37 kohta).

51. EY 95 artiklan mukaiset unionin lainsäätäjän toimia koskevat edellytykset eivät nimittäin ole määrällisiä vaan laadullisia. Yhdenmukaistamistoimen antaminen ei riipu niinkään siitä, ovatko jäsenvaltiot antaneet tiettyä tuotetta koskevia säännöstöjä tai peräti kieltoja, ja jos ovat, niin kuinka moni. Jokainen olemassa oleva tai konkreettisesti odotettavissa oleva sisämarkkinakaupan häiriö voi oikeuttaa yhdenmukaistamistoimen, edellyttäen että noudatetaan yhdenmukaistamistoimivallan käyttämisen yleisiä periaatteita – erityisesti toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatetta (SEU 5 artiklan 3 ja 4 kohta).

52. Lisään vielä, että yhdenmukaistaminen unionin tasolla voi olla tarpeen kansallisten säännöstöjen erojen olemassaolosta riippumatta, kun tietyllä uudenlaisella tuotteella ei ole vielä markkinoita tai kauppajärjestelmää Euroopassa, koska yhdenmukainen oikeudellinen sääntelykehys on ensin luotava.

53. Edellä esitetyn perusteella en näe merkkejä siitä, että unionin yleinen tuomioistuin olisi tehnyt oikeudellisen virheen tutkiessaan seikkoja, jotka oikeuttavat EY 95 artiklan käytön käsiteltävässä asiassa.

b) Kaupan määrän merkitys EY 95 artiklan mukaisen toimen kannalta (ensimmäisen valitusperusteen toinen osa)

54. Valittajat väittävät ensimmäisen valitusperusteen yhteydessä lisäksi, että unionin yleinen tuomioistuin on käyttänyt virheellistä perustetta hyljetuotteiden kauppaa koskevien kansallisten sääntöjen olemassa olevien erojen arvioinnissa, kun se totesi valituksenalaisen tuomion 56 kohdassa, että on kyse tuotteista, ”joiden kauppa jäsenvaltioiden välillä ei varmasti ole vähäistä”.

55. Toisin kuin parlamentti näyttää uskovan, tämän väitteen avulla ei yritetä esimerkiksi kyseenalaistaa unionin yleisen tuomioistuimen tosiseikkojen ja todisteiden arviointia, mikä olisi kiellettyä muutoksenhakumenettelyssä. Pikemminkin on kyse siitä, onko unionin yleinen tuomioistuin soveltanut asianmukaisia oikeudellisia perusteita riidanalaisen päätöksen lainmukaisuutta tutkiessaan ja onko se tehnyt todetuista tosiseikoista asianmukaiset oikeudelliset päätelmät. Sen tutkiminen kuuluu ehdottomasti unionin tuomioistuin tehtäviin muutoksenhakuelimenä. [31]

56. Valittajat moittivat unionin yleistä tuomioistuinta lähtökohtaisesti siitä, että se on asettanut unionin lainsäätäjän yhdenmukaistamistoimien antamiselle liian alhaiset vaatimukset. Ne väittävät unionin tuomioistuimen joidenkin aikaisempien tuomioiden sanamuotoihin vedoten, että EY 95 artiklaa voidaan käyttää oikeusperustana ainoastaan silloin, kun on kyse markkinoista, joista jäsenvaltioiden välisellä kaupalla ”on suhteellisen merkittävä osuus” [32] tai – toisin sanoen – joilla tällainen kauppa on ”suhteellisen merkittävää”. [33]

57. Minusta tuntuu, että tämä väite perustuu kaksinkertaiseen väärinkäsitykseen.

58. Unionin yleinen tuomioistuin ei ensinnäkään halunnut määritellä ”ei vähäistä kauppaa” koskevilla riidanalaisilla lausumillaan EY 95 artiklan käytön tiettyä kriteeriä vaan vastata ainoastaan yksittäiseen väitteeseen, jonka Inuit Tapiriit Kanatami ja muut valittajat itse olivat esittäneet ensimmäisen oikeusasteen oikeudenkäynnissä. Ne väittivät nimittäin, että hyljetuotteiden valmistus unionissa ”on vähäistä”. [34]

31 — Tuomio Sumitomo Metal Industries ja Nippon Steel v. komissio (C-403/04 P ja C-405/04 P, EU:C:2007:52, 40 kohta); tuomio Bertelsmann ja Sony Corporation of America v. Impala (C-413/06 P, EU:C:2008:392, 117 kohta); tuomio Solvay v. komissio (C-109/10 P, EU:C:2011:686, 51 kohta) ja tuomio komissio v. Stichting Administratiekantoor Portielje (C-440/11 P, EU:C:2013:514, 59 kohta).

32 — Tuomio British American Tobacco (Investments) ja Imperial Tobacco (C-491/01, EU:C:2002:741, 64 kohta); tuomio Arnold André (C-434/02, EU:C:2004:800, 39 kohta) ja tuomio Swedish Match (C-210/03, EU:C:2004:802, 38 kohta).

33 — Tuomio Saksa v. parlamentti ja neuvosto (C-380/03, EU:C:2006:772, 53 kohta).

34 — Ks. valituksenalaisen tuomion 55 kohta.

59. Toiseksi valittajien väite perustuu EY 95 artiklaa koskevan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön virheelliseen tulkintaan. On tosin totta, että unionin tuomioistuin on viitannut useaan otteeseen kyseisten tuotteiden kaupan suhteellisen merkittävään osuuteen tai rooliin.[35] Tällöin oli kuitenkin kyse yksinomaan kunkin yksittäistapauksen tosiseikkojen erityisestä arvioinnista eikä esimerkiksi EY 95 artiklan käyttöä koskevasta oikeudellisesta edellytyksestä, joka unionin lainsäätäjän on täytettävä.

60. Yleisen sisämarkkinoiden yhdenmukaistamistoimivallan (EY 95 artikla, nyt SEUT 114 artikla) yhteydessä ei tunneta sellaista vähimmäiskynnystä, jonka mukaan unionin lainsäätäjä ei voisi antaa yhdenmukaistamistoimia tuotteen kaupan vähimmäismäärän alittuessa.[36]

61. Vähimmäiskynnystä olisi yhtäältä hankala määritellä yleispätevästi unionin tuotemarkkinoiden monimuotoisuuden vuoksi, ja se voisi sen vuoksi aiheuttaa suurta oikeudellista epävarmuutta. Toisaalta olisi olemassa vakava vaara, että syntyisi kahden kerroksen sisämarkkinat, joilla ainoastaan merkittävät tuotteet, joiden kauppa on suurta, hyötyvät yhdenmukaisista, unionin laajuisista oikeudellisista sääntelykehyksistä, kun taas vähemmän tärkeiden tuotteiden kauppa jäisi häviölle. Tämä voisi olla haitallista erityisesti tietyille uudenlaisille tuotteille, joiden kauppa on vielä vähäistä ja joiden läpimurto sisämarkkinoilla saattaa edellyttää yhdenmukaisia oikeudellisia sääntelykehyksiä.

62. EY 95 artiklassa ei missään tapauksessa suljeta pois sitä, että unionin lainsäätäjä lähentää jäsenvaltioiden lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä niiden tuotteiden yhteydessä, joiden kauppa ei ole merkittävää, edellyttäen että noudatetaan yhdenmukaistamistoimivallan käyttämisen yleisiä periaatteita – erityisesti toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatetta (SEU 5 artiklan 3 ja 4 kohta).

3. Välipäätelmä

63. Edellä esitetyn perusteella ensimmäinen valitusperuste on siis kokonaisuudessaan perusteeton.

C *Perusoikeudet (toinen valitusperuste)*

64. Inuit Tapiriit Kanatamin ja muiden valittajien toinen valitusperuste koskee yhteensä kolmea oikeudellista virhettä, jotka unionin yleinen tuomioistuin niiden mielestä on tehnyt perusoikeuksina pidettävien yleisten oikeusperiaatteiden yhteydessä.

1. Euroopan ihmisoikeussopimuksen huomioon ottaminen (toisen valitusperusteen ensimmäinen osa)

65. Valittajat moittivat toisen valitusperusteen yhteydessä ensinnäkin sitä, että unionin yleinen tuomioistuin on viitannut perusoikeuksina pidettävien yleisten oikeusperiaatteiden lähteenä Euroopan unionin perusoikeuskirjaan[37] muttei Euroopan ihmisoikeussopimukseen. Ne väittävät unionin yleisen tuomioistuimen luonnehtineen uudelleen niiden ensimmäisessä oikeusasteessa esittämiä Euroopan ihmisoikeussopimukseen liittyviä väitteitä. Tätä ne pitävät oikeudellisena virheenä.

35 — Ks. vielä edellä alaviitteessä 30 ja 31 mainitut tuomiot.

36 — Eräänlainen vähimmäiskynnys on tunnustettu oikeuskäytännössä tähän mennessä ainoastaan perusvapauksien loukkaamisen voimaperäisyyden, ei kuitenkaan kyseisen kaupan määrän merkittävyyden, yhteydessä. Vrt. esimerkiksi tuomio CMC Motorradcenter (C-93/92, EU:C:1993:838, 12 kohta); tuomio Graf (C-190/98, EU:C:2000:49, 25 kohta) ja tuomio komissio v. Espanja (C-211/08, EU:C:2010:340, 72 kohta).

37 — Ks. erityisesti valituksenalaisen tuomion 105 kohta.

66. Tästä on todettava, ettei Euroopan ihmisoikeussopimus ole tällä hetkellä sellaisenaan osa unionin oikeutta, koska se ei ole vielä muodollisesti unionin oikeusjärjestykseen sisältyvä oikeudellinen väline. [38] Vastaavasti sopimusta ei voi pitää unionin toimielinten toimien lainmukaisuuden arvioinnin mittarina.

67. Unionin yleinen tuomioistuin on aivan perustellusti nojannut käsiteltävässä asiassa sen sijaan perusoikeuskirjaan, joka on perustuslain tasoinen Lissabonin sopimuksen voimaantulon jälkeen 1.12.2009 (SEU 6 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta) ja kuuluu unionin lainsäädännön tärkeimpiin perusoikeuksia koskeviin lähteisiin. [39]

68. Euroopan ihmisoikeussopimuksesta on todettava, että se täyttää tosin edelleen kaksi perusoikeuksien suojan kannalta tärkeää tehtävää unionin tasolla: se antaa ensinnäkin tietoa perusoikeuskirjaan sisältyvien perusoikeuksien merkityksestä ja ulottuvuudesta, siltä osin kuin viimeksi mainitut vastaavat Euroopan ihmisoikeussopimuksessa taattuja oikeuksia (perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdan ensimmäinen virke). Toiseksi se on ja pysyy niiden kirjoittamattomien perusoikeuksien tärkeimpänä tietolähteenä, jotka ovat yleisinä periaatteina osa unionin oikeutta (SEU 6 artiklan 3 kohta). Euroopan ihmisoikeussopimuksessa määritellään viime kädessä perusoikeuksille unionissa annettavan suojan vähimmäistaso [40] (vrt. myös perusoikeuskirjan 53 artikla).

69. Käsiteltävässä asiassa ei ole kuitenkaan nähtävissä, miten Euroopan ihmisoikeussopimuksesta – luettuna yhdessä SEU 6 artiklan 3 kohdan tai perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdan ensimmäisen virkkeen kanssa – johtuisi korkeammat unionin lainsäätäjää koskevat vaatimukset kuin unionin yleisen tuomioistuimen mainitsemasta perusoikeuskirjasta. Inuit Tapiriit Kanatami ja muut valittajat eivät esittäneet valituskirjelmässään mitään konkreettisia toteamuksia tästä. Istunnossakaan ne eivät vastanneet tätä seikkaa koskevaan nimenomaiseen kysymykseeni.

70. Näin ollen ei ole nähtävissä, mitä lisäarvoa valittajien kaipaama unionin yleisen tuomioistuimen viittaus Euroopan ihmisoikeussopimukseen olisi voinut antaa käsiteltävässä asiassa ja miten puuttuva viittaus voisi johtaa valituksenalaisen tuomion kumoamiseen. [41]

71. Edellä esitetystä syystä olen parlamentin kanssa yhtä mieltä siitä, että Euroopan ihmisoikeussopimusta koskeva valittajien väite on tehoton (ranskaksi ”inopérant”). Tästä seuraa, että toisen valitusperusteen ensimmäinen osa on perusteeton.

2. Kaupankäyntiin liittyvien etujen ottaminen huomioon omaisuudensuojaa koskevan perusoikeuden yhteydessä (toisen valitusperusteen toinen osa)

72. Toiseksi valittajat väittävät tämän toisen valitusperusteen yhteydessä, että unionin yleinen tuomioistuin on oikeudellisesti virheellisellä tavalla jättänyt omaisuudensuojan ulkopuolelle kaupankäyntiin liittyvät edut.

73. Tämäkin väite on perusteeton.

38 — Tuomio Schindler Holding ym. v. komissio (C-501/11 P, EU:C:2013:522, 32 kohta) ja tuomio Åkerberg Fransson (C-617/10, EU:C:2013:105, 44 kohta) sekä lausunto 2/13 (EU:C:2014:2454, 179 kohta).

39 — Vastaavasti tuomio Otis ym. (C-199/11, EU:C:2012:684); tuomio Chalkor v. komissio (C-386/10 P, EU:C:2011:815) ja tuomio Schindler Holding ym. v. komissio (C-501/11 P, EU:C:2013:522); myös tuomiossa Sky Österreich (C-283/11, EU:C:2013:28) unionin tuomioistuin käsitteli ainoastaan perusoikeuskirjan määräyksiä, vaikka sille esitetyssä kysymyksessä viitattiin myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen ensimmäiseen lisäpöytäkirjaan.

40 — Ks. tästä myös ratkaisuehdotukseni Akzo Nobel Chemicals ja Akcros Chemicals v. komissio (C-550/07 P, EU:C:2010:229, 143 kohta) ja lausuntoni lausuntomenettelyssä 2/13 (EU:C:2014:2475, 203 kohta).

41 — Käsittelen toisen valitusperusteen toisen osan yhteydessä valittajien väitettä, jonka mukaan kaupankäyntiin liittyvien etujen suojelua on korostettu Euroopan ihmisoikeussopimuksessa enemmän kuin perusoikeuskirjassa (vrt. jäljempänä tämän ratkaisuehdotuksen 72–82 kohta).

74. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan omaisuudensuoja, joka on vahvistettu nykyään perusoikeuskirjan 17 artiklassa, ei ulotu pelkkiin kaupankäyntiin liittyviin etuihin tai mahdollisuuksiin, joiden epävarmuus kuuluu taloudellisen toiminnan perusolemukseen.[42] Talouden toimija ei voi myöskään vedota saavutettuun oikeuteen tai edes luottamuksensuojaan sellaisen olemassa olevan tilanteen säilyttämiseksi, jota voidaan muuttaa unionin toimielinten antamilla toimilla.[43]

75. Mitään muuta ei seuraa Euroopan ihmisoikeussopimuksen ensimmäisen lisäpöytäkirjan 1 artiklasta, joka on perusoikeuskirjan 52 artiklan 3 kohdan ensimmäisen virkkeen ja SEU 6 artiklan 3 kohdan mukaan otettava huomioon. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan siihen sisältyvä suoja ei ulotu pelkkiin tulonhankintanäkymiin.[44]

76. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan tosin tietyissä olosuhteissa jopa perusteltu luottamus varallisuusoikeuksien tulevaan toteutumiseen voi kuulua Euroopan ihmisoikeussopimuksen ensimmäisen lisäpöytäkirjan 1 artiklan suoja-alaan.[45] Inuit Tapiriit Kanatami ja muut valittajat eivät voi kuitenkaan vedota tällaiseen perusteltuun luottamukseen käsiteltävässä asiassa. Niiden vaatimus perustuu ainoastaan niiden subjektiiviseen toiveeseen saada käydä unionin sisämarkkinoilla tulevaisuudessakin kauppaa hyljetuotteilla entiseen tapaan. Ne eivät ole saaneet lupaa, vakuuttelua tai minkäänlaista oikeusasemaa, johon ne voisivat perustaa näkymänsä näistä tulevista kaupoista.[46] Istunnossa esitettyjen kysymysten yhteydessäkään ne eivät pystyneet esittämään mitään konkreettisia tietoja.

77. Myöskään Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomiot, joihin valittajat ovat vedonneet muutoksenhakumenettelyssä, eivät muuta asiaa. Niissä oli nimittäin – käsiteltävästä asiasta poiketen – kyse paljon muustakin kuin yritysten tulonhankintanäkymästä: niiden kohteena olivat muun muassa lisenssit ja asiakaskunta eli yritykseen liittyvät saavutetut oikeudet ja varallisuus, jotka muodostavat sen liikearvon.[47]

78. Edellä esitetyn perusteella ei voi siis olla puhettakaan siitä, että valituksenalaisessa tuomiossa olisi jätetty huomiotta Euroopan ihmisoikeussopimuksesta seuraava omaisuudensuojan vähimmäistaso. Unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisesti virheettömän päätöksen, kun se kieltäytyi pitämästä Inuit Tapiriit Kanatamin ja muiden valittajien pelkkää toivetta tuoda hyljetuotteita edelleen unionin sisämarkkinoille entiseen tapaan omaisuudensuojan perusteella suojattuna.[48]

79. Siten myös toisen valitusperusteen toinen osa on perusteeton.

42 — Tuomio Nold v. komissio (4/73, EU:C:1974:51, 14 kohta); tuomio FIAMM ym. v. neuvosto ja komissio (C-120/06 P ja C-121/06 P, EU:C:2008:476, 185 kohta) ja tuomio Sky Österreich (C-283/11, EU:C:2013:28, 34 kohta).

43 — Tuomio Faust v. komissio (52/81, EU:C:1982:369, 27 kohta); tuomio Swedish Match (C-210/03, EU:C:2004:802, 73 kohta) ja tuomio Alliance for Natural Health ym. (C-154/04 ja C-155/04, EU:C:2005:449, 128 kohta).

44 — Asia Marckx v. Belgia, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 13.6.1979 (valitus nro 6833/74, A-sarja, nro 31, 50 kohta); asia Anheuser-Busch v. Portugali, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 11.1.2007 (valitus nro 73049/01, Recueil des arrêts et décisions 2007-I, 64 kohta) ja asia Malik v. Yhdistynyt kuningaskunta, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 13.3.2012 (valitus nro 23780/08, 93 kohta).

45 — Ks. esimerkiksi asia Pressos Compania Naviera v. Belgia, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 20.11.1995 (valitus nro 17849/91, A-sarja, nro 322, 31 kohta) ja asia Maurice v. Ranska, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 6.10.2005 (valitus nro 11810/03, Recueil des arrêts et décisions 2005-IX, 63 kohta).

46 — Vastaavasti myös edellä alaviitteessä 45 mainittu Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen asia Maurice v. Ranska, 65 ja 66 kohta, ja asia Prinz Hans-Adam II. von Liechtenstein v. Saksa, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 12.7.2001 (valitus nro 42527/98, Recueil des arrêts et décisions 2001-VIII, 83–87 kohta).

47 — Asia Tre Traktörer v. Ruotsi, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 7.7.1989 (valitus nro 10873/84, A-sarja, nro 159, 53 kohta); asia Van Marle ym. v. Alankomaat, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 26.6.1986 (valitus nro 8543/79 ym., A-sarja, nro 101); asia Iatridis v. Kreikka, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 25.3.1999 (valitus nro 31107/96, Recueil des arrêts et décisions 1999-II, 54 ja 55 kohta); asia Centro Europa 7 ja Di Stefano v. Italia, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 7.6.2012 (valitus nro 38433/09, Recueil des arrêts et décisions 2012, 178 ja 179 kohta) ja edellä alaviitteessä 44 mainittu Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen asia Malik v. Yhdistynyt kuningaskunta, 93 kohta.

48 — Ks. erityisesti valituksenalaisen tuomion 109 kohta.

a) Elinkeinovapauteen liittyviä täydentäviä toteamuksia

80. Siltä varalta, että Inuit Tapiriit Kanatami ja muut valittajat haluavat vedota nyt muutoksenhakuvaiheessa myös elinkeinovapauden muodostamaan perusvapauteen (perusoikeuskirjan 16 artikla),[49] niiden väitteitä ei pidä ottaa tutkittavaksi kahdesta syystä.

81. Ensinnäkin tämän perusoikeuden tutkiminen tarkoittaisi ensimmäisessä oikeusasteessa käsitellyn riidan kohteen laajentamista.[50]

82. Toiseksi on muistutettava siitä, että elinkeinovapaus ei ole rajaton vaan sitä on tarkasteltava sen yhteiskunnallisen tehtävän yhteydessä. Siihen voidaan puuttua moninaisilla julkisen vallan toimilla, joilla voidaan yleisen edun nimissä rajoittaa taloudellisen toiminnan harjoittamista.[51] Inuit Tapiriit Kanatamin ja muiden valittajien valituksessa ei käsitellä tätä seikkaa missään yhteydessä. Niiden elinkeinovapautta koskevat väitteet jäävät sen vuoksi niin epämääräisiksi, ettei unionin tuomioistuin voi arvioida niitä järkevästi.[52]

3. Alkuperäiskansojen oikeuksia koskevan Yhdistyneiden kansakuntien julistuksen ottaminen huomioon (toisen valitusperusteen kolmas osa)

83. Viimeiseksi Inuit Tapiriit Kanatami ja muut valittajat väittävät tämän toisen valitusperusteen yhteydessä, että unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen, kun se ei ole tutkinut perusasetusta ”alkuperäiskansojen oikeuksia koskevan Yhdistyneiden kansakuntien julistuksen 19 artiklan valossa”.

a) Tutkittavaksi ottaminen

84. Vaikka tämän väitteen sanamuoto ei ole malliesimerkki selkeydestä, pidän sitä kuitenkin – toisin kuin parlamentti – riittävän ymmärrettävänä, jotta siitä voi lausua järkevästi muutoksenhakumenettelyssä. Unionin yleistä tuomioistuinta moititaan lähtökohtaisesti siitä, ettei se ole ottanut alkuperäiskansojen oikeuksia koskevan Yhdistyneiden kansakuntien julistuksen 19 artiklan määräyksiä riittävästi huomioon perusasetuksen lainmukaisuutta tutkiessaan.

85. Tätä toisen valitusperusteen kolmatta osaa ei voi kuitenkaan ottaa tutkittavaksi siltä osin kuin siinä viitataan kansainväliseen tapaoikeuteen. Tämä näkökulma ei nimittäin ollut ensimmäisen oikeusasteen oikeudenkäynnin kohteena unionin yleisessä tuomioistuimessa. Kuten parlamentti perustellusti on huomauttanut, Inuit Tapiriit Kanatami ja muut valittajat eivät sen vuoksi voi vedota kansainväliseen tapaoikeuteen myöskään muutoksenhakumenettelyssä.[53] Siltä varalta, että unionin tuomioistuin pitäisi kansainväliseen tapaoikeuteen liittyviä valittajien näkemyksiä kuitenkin ainoastaan ensimmäisen oikeusasteen oikeudenkäynnissä esitettyjen lausumien syventämisenä,[54] käsittelen jäljempänä täydellisyyden vuoksi myös tätä näkökulmaa.

49 — Tähän viittaa vetoaminen tuomioon Alliance for Natural Health ym. (C-154/04 ja C-155/04, EU:C:2005:449, 127 kohta).

50 — Tuomio Groupe Gascogne v. komissio (C-58/12 P, EU:C:2013:770, 35 kohta); vrt. myös tuomio Dansk Rørindustri ym. v. komissio (C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P ja C-213/02 P, EU:C:2005:408, 165 kohta); tuomio Alliance One International ja Standard Commercial Tobacco v. komissio (C-628/10 P ja C-14/11 P, EU:C:2012:479, 111 kohta) sekä tuomio Nexans ja Nexans France v. komissio (C-37/13 P, EU:C:2014:2030, 45 kohta).

51 — Tuomio Sky Österreich (C-283/11, EU:C:2013:28, 45 ja 46 kohta).

52 — Ks. vastaavasti tuomio Lindorfer v. neuvosto (C-227/04 P, EU:C:2007:490, 83 kohta); tuomio Schindler Holding ym. v. komissio (C-501/11 P, EU:C:2013:522, 45 ja 106 kohta) ja tuomio MasterCard ym. v. komissio (C-382/12 P, EU:C:2014:2201, 151 kohta).

53 — Ks. vielä edellä alaviitteessä 47 mainittu oikeuskäytäntö.

54 — Ks. esimerkiksi tuomio Scaramuzza v. komissio (C-76/93 P, EU:C:1994:371, 18 kohta); tuomio Akzo Nobel ym. v. komissio (C-97/08 P, EU:C:2009:536, 38 ja 39 kohta) ja tuomio komissio v. Puola (C-504/09 P, EU:C:2012:178, 35 ja 36 kohta).

b) Perusteltavuus

86. Lähtökohtaisesti on niin, että unioni edistää SEU 3 artiklan 5 kohdan mukaisesti kansainvälisen oikeuden tarkkaa noudattamista ja kehittämistä. Sen on toimen antaessaan noudatettava koko kansainvälistä oikeutta, mukaan lukien kansainvälinen tapaoikeus, joka sitoo unionin toimielimiä. [55]

87. Pintapuolisesti tarkasteltuna voisi todellakin syntyä vaikutelma, että alkuperäiskansojen oikeuksia koskevan Yhdistyneiden kansakuntien julistuksen 19 artiklassa annetaan alkuperäiskansojen ”vapaaseen ja tietoon perustuvaan ennakkosuostumukseen” viittaamalla alkuperäiskansoille eräänlainen veto-oikeus sellaisia lainsäädäntö- ja hallintotoimia vastaan, jotka voivat vaikuttaa niihin.

88. Lähemmin tarkasteltuna julistuksesta ei kuitenkaan löydy kansainvälisen oikeuden nojalla sitovia määräyksiä, joita unionin lainsäätäjä olisi voinut rikkoa perusasetusta antaessaan.

89. Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksen päätöslauselmalla, kuten sillä, jolla alkuperäiskansojen oikeuksia koskeva julistus juhlallisesti julistettiin, ei ensinnäkään sinänsä ole sitovia oikeusvaikutuksia. Alkuperäiskansojen oikeuksia koskevan Yhdistyneiden kansakuntien julistuksen johdanto-osan tarkastelu korostaa tätä päätelmää. Sen mukaan julistus ei ole niinkään sitova oikeudellinen asiakirja kuin ”alkuperäiskansojen oikeuksien *tavoitetaso*, jolle on pyrittävä kumppanuuden ja keskinäisen kunnioituksen hengessä”. [56] Vastaavasti julistus ei ole oikeudellinen vaan poliittinen asiakirja, eikä se näin ollen sovellu yksinään unionin toimielinten toimien lainmukaisuuden tutkimisen arviointiperusteeksi.

90. Toiseksi alkuperäiskansojen oikeuksia koskevan Yhdistyneiden kansakuntien julistuksen ei – valittajien käsityksen vastaisesti – voida katsoa kodifioivan kansainvälistä tapaoikeutta. Kansainvälisen tapaoikeuden syntyminen edellyttää tunnetusti kyseessä olevien kansainvälisen oikeuden subjektien yleistä käytäntöä (consuetudo; objektiivinen osatekijä), joka tunnustetaan oikeusnormiksi (opinio iuris sive necessitatis; subjektiivinen osatekijä). [57] Nyt käsiteltävässä asiassa näin ei kuitenkaan ole. Yleiskokouksen päätöslauselman, joka sisälsi alkuperäiskansojen oikeuksia koskevan Yhdistyneiden kansakuntien julistuksen, hyväksyi Yhdistyneiden kansakuntien jäsenvaltioiden laaja enemmistö. On kuitenkin silmiinpistävää, että eräät merkittävät valtiot, joissa elää alkuperäisyhteisöjä, äänestivät joko nimenomaisesti päätöslauselmaa vastaan tai tyhjää. [58] Tästä syystä lähtökohtana ei voinut – ainakaan perusasetuksen antamisajankohtana, sehän annettiin vain noin kaksi vuotta alkuperäiskansojen oikeuksia koskevan Yhdistyneiden kansakuntien julistuksen jälkeen – olla kyseisten kansainvälisen oikeuden subjektien alkuperäiskansojen oikeuksia koskeva yleinen käytäntö ja oikeuskäsitys.

55 — Tuomio Air Transport Association of America ym. (C-366/10, EU:C:2011:864, 101 kohta).

56 — Ks. alkuperäiskansojen oikeuksia koskevan Yhdistyneiden kansakuntien julistuksen johdanto-osan viimeinen perustelukappale (kursivointi tässä).

57 — Ks. tästä erityisesti asia Nordsee-Festlandsockel (Saksa v. Alankomaat ja Saksa v. Tanska), kansainvälisen tuomioistuimen tuomio 20.2.1969, ICJ Reports 1969, s. 4, 77 kohta, ja asia sotatoimet ja puolisotilaalliset toimet Nicaraguassa ja sitä vastaan (Nicaragua v. Amerikan yhdysvallat), kansainvälisen tuomioistuimen tuomio 27.6.1986 (ICJ Reports 1986, s. 14, 183 ja 184 kohta).

58 — Päätöslauselma 61/295 hyväksyttiin 143 äänellä neljän äänestäessä vastaan ja 11:n tyhjää (*Official Records of the General Assembly*, Sixty-First Session, Supplement No. 53, A/61/53, ensimmäinen osa, II luku, A kohta). Vastaan äänestivät Australia, Kanada, Uusi-Seelanti ja Amerikan yhdysvallat; tyhjää äänestivät mm. Bangladesh, Kenia, Kolumbia, Nigeria ja Venäjän federaatio.

91. Kolmanneksi alkuperäiskansojen oikeuksia koskevan Yhdistyneiden kansakuntien julistuksen sitovia oikeusvaikutuksia unionissa ei voi johtaa myöskään valittajien mainitsemasta unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä, joka käy ilmi tuomioista NTN Toyo Bearing, Fediol ja Nakajima. Käsiteltävä asia ei nimittäin ole verrattavissa kyseisiin asioihin:

— Unioni ei ole itse luonut (ollut luomassa) alkuperäiskansojen oikeuksia koskevaa Yhdistyneiden kansakuntien julistusta tuomiossa NTN Toyo Bearing [59] tarkoitetuksi yleiseksi ja sitovaksi oikeudelliseksi sääntelykehykseksi, jonka tiukkaan noudattamiseen unionin lainsäätäjä olisi ollut sidottu hyljetuotteiden markkinoille saattamisen kieltoa antaessaan.

— Nyt ei ole myöskään kyse tuomioon Fediol [60] rinnastettavissa olevasta tilanteesta. Perusasetuksen johdanto-osassa [61] tosin viitataan nimenomaisesti alkuperäiskansojen oikeuksia koskevaan Yhdistyneiden kansakuntien julistukseen. Viittauksen tarkoituksena ei ole kuitenkaan missään tapauksessa antaa yksityisille tiettyjä julistuksen 19 artiklaan perustuvia oikeuksia, joiden täytäntöönpanoa voitaisiin vaatia oikeusteitse.

— Perusasetuksen tarkoituksena ei ole myöskään yleisesti täyttää unionin kansainvälisiä velvoitteita, kuten oli kyse tuomioon Nakajima johtaneessa asiassa. [62] Kuten jo todettiin, alkuperäiskansojen oikeuksia koskeva Yhdistyneiden kansakuntien julistus ei sisällä unionin tai sen jäsenvaltioiden toimintaa koskevia oikeudellisesti sitovia määräyksiä.

92. Alkuperäiskansojen oikeuksia koskevan Yhdistyneiden kansakuntien julistuksen puuttuva oikeudellinen sitovuus ei saa johtaa siihen päätelmään, että tällainen julistus olisi unionin toimielinten kannalta merkityksetön. Soft law -kategoriaan [63] kuuluvana se on luonteeltaan ainakin suositus, ja lisäksi sillä on merkittävä poliittinen painoarvo. Näin on erityisesti sen vuoksi, että alkuperäiskansojen oikeuksia koskeva Yhdistyneiden kansakuntien julistus on annettu juhlallisesti Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksen päätöslauselmana ja sitä tukivat lukuisat valtiot, myös kaikki unionin jäsenvaltiot.

93. Yhdistyneiden kansakuntien kunnioitus (SEU 3 artiklan 5 kohdan toinen virke) ja unionin vilpitön yhteistyö jäsenvaltioiden kanssa (SEU 4 artiklan 3 kohdan ensimmäinen alakohta) edellyttävät, että unionin toimielimet käsittelevät alkuperäiskansojen oikeuksia koskevan Yhdistyneiden kansakuntien julistuksen sisältöä ja ottavat sen mahdollisuuksiensa mukaan huomioon toimivaltaansa käyttäessään, vaikka mainittu julistus ei sisällä määräyksiä, joilla olisi oikeudellisesti sitovia vaikutuksia unionin toimintaan.

94. Unionin yleinen tuomioistuin ei ole suinkaan jättänyt huomiotta alkuperäiskansojen oikeuksia koskevan Yhdistyneiden kansakuntien julistuksen näitä soft law -vaikutuksia. Se on varmistunut siitä, että unionin lainsäätäjä käsitteli alkuperäiskansojen oikeuksia koskevan Yhdistyneiden kansakuntien julistuksen sisältöä. Valituksenalaisen tuomion toteamusten [64] mukaan inuiittien edustajia on kuultu runsaasti ja useaan otteeseen niin perusasetusta kuin sen täytäntöönpanotoimiakin laadittaessa, ja unionin lainsäätäjä lisäsi sen jälkeen perusasetukseen (asetuksen N:o 1007/2009 3 artiklan 1 kohta)

59 — Tuomio NTN Toyo Bearing ym. v. neuvosto (113/77, EU:C:1979:91, 21 kohta).

60 — Tuomio Fediol v. komissio (191/82, EU:C:1983:259, 22 kohta); vrt. myös myöhempi tuomio neuvosto ja parlamentti v. komissio ja komissio v. Vereniging Milieudefensie ja Stichting Stop Luchtverontreiniging Utrecht (C-401/12 P–C-403/12 P, EU:C:2015:4, 58 kohta).

61 — Asetuksen N:o 1007/2009 johdanto-osan 14 perustelukappale.

62 — Tuomio Nakajima v. neuvosto (C-69/89, EU:C:1991:186, 31 kohta); vrt. myöhempi tuomio neuvosto ja parlamentti v. komissio ja komissio v. Vereniging Milieudefensie ja Stichting Stop Luchtverontreiniging Utrecht (C-401/12 PC-403/12 P, EU:C:2015:4, 59 kohta).

63 — Käsitteestä ”soft law” ks. esimerkiksi julkisasiamies Cruz Villalónin ratkaisuehdotus Saksa v. neuvosto (C-399/12, EU:C:2014:289, 97 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

64 — Valituksenalaisen tuomion 114 ja 115 kohta.

inuiitteja koskevan poikkeuksen, jolla sallitaan edelleen rajoitetusti inuiittiyhteisöjen ja muiden alkuperäisyhteisöjen toimeentulonsa edistämiseksi harjoittamasta perinteisestä hylkeenpyynnistä peräisin olevien hyljetuotteiden myyminen unionin sisämarkkinoilla. Enempää unionin lainsäätäjältä ei voinut vaatia kyseisissä olosuhteissa.

95. Edellä esitetyn perusteella myöskään toisen valitusperusteen kolmas ja viimeinen osa ei vakuuta – sikäli kuin se ylipäätään voidaan ottaa tutkittavaksi –, ja se on hylättävä perusteettomana.

D *Yhteenveto*

96. Koska sekä ensimmäinen että toinen valitusperuste ovat perusteettomia, valitus ei voi menestyä ja se on hylättävä, koska se on osittain perusteeton ja sen tutkittavaksi ottamisen edellytykset puuttuvat osittain.

V **Oikeudenkäyntikulut**

97. Jos valitus hylätään, kuten käsiteltävässä asiassa ehdotan, unionin tuomioistuin tekee ratkaisun oikeudenkäyntikuluista työjärjestyksen 184 artiklan 2 kohdan mukaisesti, jolloin yksityiskohtaiset määräykset ilmenevät työjärjestyksen 137–146 artiklasta, luettuna yhdessä 184 artiklan 1 kohdan kanssa.

98. Työjärjestyksen 138 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut; jos hävinneitä asianosaisia on useita, unionin tuomioistuin ratkaisee, miten kulut on jaettava näiden asianosaisten kesken. Koska komissio on vaatinut oikeudenkäyntikulujensa korvaamista ja valittajat ovat hävinneet asian, ne on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Niiden on vastattava näistä kuluista yhteisvastuullisesti, koska ne ovat tehneet valituksen yhdessä. [65]

99. Parlamentin ja neuvoston oikeudenkäyntikulut on ratkaistava eri tavalla. Nämä toimielimet, jotka esiintyivät ensimmäisessä oikeusasteessa komissiota tukevina väliintulijoina, osallistuivat kirjallisesti ja suullisesti myös muutoksenhakumenettelyyn. Työjärjestyksen 184 artiklan 4 kohdan toisen virkkeen mukaan unionin tuomioistuin voi velvoittaa ne vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan.

100. Viimeksi mainittu määräys ei sanamuotonsa perusteella (”voi”) sulje kuitenkaan pois sitä, että unionin tuomioistuin ratkaisee asian soveltuvissa tapauksissa toisinkin ja velvoittaa hävinneen valittajan korvaamaan vastapuolen tukena olleen väliintulijan ensimmäisen oikeusasteen oikeudenkäyntikulut, jos tämän – kuten tässä parlamentin ja neuvoston – vaatimukset ratkaistaan muutoksenhakumenettelyssä sen hyväksi. [66] Käsiteltävässä asiassa on mielestäni kuitenkin paikallaan noudattaa työjärjestyksen 184 artiklan 4 kohdan toisessa virkkeessä esitettyä sääntöä. Tätä tukee myös työjärjestyksen 140 artiklan 1 kohta, luettuna yhdessä 184 artiklan 1 kohdan kanssa. [67]

65 — Tuomio Akzo Nobel Chemicals ja Akcros Chemicals v. komissio (C-550/07 P, EU:C:2010:512, 123 kohta); vastaavasti tuomio D ja Ruotsi v. neuvosto (C-122/99 P ja C-125/99 P, EU:C:2001:304, 65 kohta). Viimeksi mainitussa asiassa D ja Ruotsin kuningaskunta olivat tehneet kaksi erillistä valitusta, mutta ne velvoitettiin siitä huolimatta korvaamaan oikeudenkäyntikulut yhteisvastuullisesti.

66 — Vastaavasti esim. tuomio neuvosto v. Zhejiang Xinan Chemical Industrial Group (C-337/09 P, EU:C:2012:471, 112 kohta); kyseisessä tapauksessa neuvosto velvoitettiin hävinneenä valittajana mm. korvaamaan vastapuolta tukevana väliintulijana ensimmäisessä oikeusasteessa esiintyneen Audacen, jonka vaatimukset ratkaistiin muutoksenhakumenettelyssä sen hyväksi, oikeudenkäyntikulut.

67 — Ks. vastaavasti tuomio Inuit Tapiriit Kanatami ym. v. parlamentti ja neuvosto (C-583/11 P, EU:C:2013:625, 116 kohta).

VI **Ratkaisuehdotus**

101. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin ratkaisee asian seuraavasti:

1) Valitus hylätään.

2) Euroopan unionin neuvosto ja Euroopan parlamentti vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

3) Valittajat vastaavat yhteisvastuullisesti muista oikeudenkäyntikuluista.